

Naslov članka/Article:

Babilonski stolp – primer dobre prakse medkulturnosti in večjezičnosti v osnovni šoli

The Tower of Babel – A Good Practice Example of Interculturality and Multilingualism in Primary School

Avtor/Author:

Martina Seražin Mohorčič

DOI:

CC licenca



Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav



Razredni pouk št. 2/2020, letnik 22

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2020

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>



Martina Seražin Mohorčič,
OŠ Koper

Babilonski stolp – primer dobre prakse medkulturnosti in večjezičnosti v osnovni šoli

IZVLEČEK: Kakovostna »jezikovna vzgoja« se začne s spoštovanjem vsakega posameznika ter njegovega edinstvenega jezikovnega repertoarja - kar vključuje ne le tradicionalno poučevanje tujih jezikov, temveč tudi regionalne, manjšinske jezike, jezike migrantov. Temeljni cilj medkulturne vzgoje je razvijati sposobnost sobivanja z ljudmi različnih jezikovnih in kulturnih izvorov. Na OŠ Koper že vrsto let uspešno izvajamo kulturni dan »Babilonski stolp«, ki je namenjen ozaveščanju o pomembnosti komunikacije in učenju različnih jezikov. Učenci se osredotočijo na spoznavanje tujih jezikov in kultur. Dejavnosti so strukturirane tako, da se lahko izvajajo, z ustreznimi prilagoditvami, v vseh razredih drugega in tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja.

Ker sta inkluzija in opolnomočenje učencev naš cilj, težimo k temu, da delavnice v čim večji meri izvajajo učenci šole, katerih materni jezik je »jezik delavnice«, ali učenci, ki se teh jezikov učijo v okviru izbirnih predmetov. Izvajanje poteka ob podpori učiteljev jezikoslovcev.

Ključne besede: medkulturna vzgoja, delavnice, večjezičnost, spodbudno učno okolje, inkluzija

The Tower of Babel – A Good Practice Example of Interculturality and Multilingualism in Primary School

Abstract: Quality language education begins with respect for each individual and their unique language repertoire, which includes not only the traditional education of foreign languages but also education of other languages – regional, minority and migrant languages. The core objective of intercultural education is to develop the ability to coexist with people of different linguistic and cultural backgrounds. For a number of years, Primary School Koper has been successfully implementing a day of culture called *The Tower of Babel* with the purpose of raising awareness of the importance of communication and learning different languages. The activities are structured in a way that they can be applied, with certain adjustments, to all classes of the second and third triad, and enable students to focus on learning foreign languages and discovering other cultures.

With inclusion and student empowerment as the objectives, workshops are performed as much as possible by students whose mother tongue is the language of the workshop or students who are learning the language as their elective subject. Workshop implementation is supported by language teachers.

Keywords: intercultural education, workshops, multilingualism, encouraging learning environment, inclusion

Medkulturna vzgoja ter pomen razvijanja medkulturne zmožnosti v učnem procesu

Naraščajoča jezikovna in kulturna heterogenost šolske populacije je za učitelje stalen profesionalni izziv. Povezanost jezika s kulturo naroda, ki ta jezik govori, pa je že od nekdaj področje raziskav. Povezovanje Evrope in sveta vedno bolj nakazuje na nujnost razumevanja različnih kultur in jezikov. Prisotnost učencev iz različnih kulturnih in jezikovnih realnosti pa je danes v večini osnovnih šol v Sloveniji in Evropi bolj pravilo kot izjema.

Vzgoja z medkulturno dimenzijo je zelo kompleksen proces, saj mora izhajati iz potreb učne skupine in se razvijati hkrati s posodabljanjem učnih vsebin, z vrednotenjem učnih postopkov in učnih rezultatov.

Medkulturne kompetence obsegajo deklarativno znanje, torej poznavanje jezika in kulture ter vzpostavitev in ohranjanje odnosa do lastne in tuje kulture ter zmožnost razvijanja novega sistema interpretiranja drugačnih kulturnih pomenov, simbolov, svetovnih nazorov in navad ter zmožnost uporabe znanj, stališč in načinov interpretacije v medkulturnih stikih (Byram, 1997).

Jezik in kultura sta lahko ločena, vendar pa noben jezik ni nikoli kulturno nevtralen (Riasager, 2016).

Učinkovito delo v kulturno heterogenih skupinah zahteva uporabo učnih strategij in vsebin, ki so medkulturno občutljive in ponujajo enake možnosti za osebni razvoj in učni uspeh vseh učencev. Šola lahko ustvari okolje, ki spodbuja pozitivne medkulturne interakcije. Da se to zgodi, je potrebno, da se učitelji in delavci šole usposobijo za delo v kulturno heterogenih skupinah ter da imajo do tega afiniteto.

S tem, ko omogoča pretok različnih znanj, tradicij, izkušenj, vrednot, komunikacijo ter hkrati sprejemanje različnosti in drugačnosti, medkulturna vzgoja omogoča socialno dogajanje. Pomemben vidik je vzgoja za strpnost in sprejemanje drugačnosti ter razvijanje zmožnosti za uspešno sporazumevanje v večkulturni stvarnosti in spodbujanje večjezičnosti.

Razvijanje medkulturne zavesti pomeni uzaveščenje lastne kulturne identitete in kritično vrednotenje pojavov in vlog drugih kultur.

Medkulturna zmožnost se v učnem procesu lahko odraža v učnih ciljih in v učnem kontekstu, ki ga ustvarimo z medkulturnimi temami ter v učnem procesu, kjer razvijamo medkulturno zavest in zmožnost medkulturnega sporazumevanja.

Dejavnosti, kot so medkulturne izmenjave, kulturni dnevi, projekti z medpredmetno povezavo, omogočajo razvijanje zmožnosti medkulturnega sporazumevanja na učencem zabaven način. Na OŠ Koper že vrsto let uspešno izvajamo kulturni dan »Babilonski stolp«, ki je namenjen ozaveščanju o pomembnosti komunikacije in učenju različnih jezikov ter kulturnih značilnosti in v okviru katerega se učenci osredotočijo na spoznavanje tujih jezikov in kultur.

Večkulturnost in medkulturnost

Temeljno poslanstvo medkulturne vzgoje je razvijanje sposobnosti sobivanja z ljudmi različnih jezikovnih in kulturnih izvorov. Tako tistih, ki že več časa živijo v našem okolju, kot tudi tistih, ki so se pridružili v zadnjem času. Zato je pomembno razumevanje razlike med medkulturnostjo ter večkulturnostjo.

Če večkulturnost pomeni sočasno prisotnost več kultur na enem geografskem območju ali družbenem kontekstu, brez razvijanja posebnih interakcij med predstavniki različnih kultur, pa medkulturnost ni omejena zgolj na prisotnost le-teh, temveč zahteva konkretne in stalne oblike interakcije. Medkulturnost temelji na dialoškem odnosu in ni usmerjena v asimilacijo (Camillieri, 2002 in Faili, 2003). Bistvena je komunikacija, ki je pogojena s stalno in obojestransko ali večstransko odprtostjo za spoznavanje in sprejemanje drugačnosti. Česar pa večkulturnost nima.

Medkulturna vzgoja zato temelji na razvijanju odnosov in vzpostavljanju interakcij med predstavniki različnih kultur (Camillieri, 2002 in Faili, 2003). Treba se je približati in komunicirati z drugimi. Ne le s toleranco in spoštovanjem, ampak predvsem z zanimanjem in interesom do drugega. Z interesom do komunikacije z drugim in do učenja iz tega, kar nam drugi lahko ponudi.

V okviru kulturnega dne »Babilonski stolp« se udeležijo vsi trije vidiki medkulturne vzgoje:

1. Kognitivni – poznavanje lastne kulture in tuje ter spoznavanje razlik in podobnosti med obema ter vsaj pasivno obvladovanje jezika druge kulture.
2. Afektivni vidik, ki se odraža skozi razvijanje kulturne distance. Sposobnost empatije, ter kritičnega pristopa do stereotipov ter preneglih sodb ali interpretacij, povezanih s kulturo soseda.



3. Psihosocialni vidik pa skozi navezovanje stikov izven svoje narodne skupnosti, skupno načrtovanje in ustvarjanje, razvijanje zmožnosti družbenega delovanja in sporazumevalne zmožnosti v obeh kulturah ter skupno iskanje novih modelov.

Kulturni dan - Babilonski stolp

Na OŠ Koper že skoraj deset let uspešno izvajamo kulturni dan »Babilonski stolp«, ki je namenjen ozaveščanju o pomembnosti komunikacije in učenju različnih jezikov. Dejavnosti so strukturirane tako, da se lahko izvajajo, z ustreznimi prilagoditvami, v vseh razredih drugega in tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Vsako leto ga na OŠ Koper izvajamo v 6. razredih.

Teden pred dejavnostjo se učenci na razrednih urah seznanijo s potekom kulturnega dne. Na podlagi želja se razvrstijo v posamezno delavnico, v kateri bodo ustvarjali (italijanščina, francoščina, nemščina, španščina, nizozemščina, ruščina, kitajščina, albanščina, romunščina, hrvaščina, itd.). V vsaki skupini je približno enako število učencev. Smiselno je omejiti število udeležencev delavnice na največ 13 učencev. Navadno se izvaja 7 ali 8 delavnic. Ker sta inkluzija in opolnomočenje učencev naš cilj, težimo k temu, da delavnice v čim večji meri izvajajo učenci šole, katerih materni jezik je »jezik delavnice«, ali učenci, ki se teh jezikov učijo v okviru izbirnih predmetov. Seveda ob podpori učiteljev jezikoslovcev. Izvedba je razdeljena na tri dele:

Skupni uvod

Vsi učenci skupaj poslušajo zgodbo o Babilonskem stolpu ob podpori power point predstavitve. V okviru te



Slika 1: Predstavitve zgodbe o Babilonskem stolpu.

predstavitve se seznanijo tudi z zgodovinskim okvirjem zgodbe. Skozi zgodbo spoznajo pomen večjezičnosti.

Jezikovna šola

Učenci v predhodno oblikovanih skupinah krožijo po vseh delavnicah tujih jezikov, kjer se spoznajo z osnovnim besediščem. V okviru delavnic se naučijo povedati svoje ime in priimek, starost, črkovati svoje ime, povedati svojo telefonsko številko in naslov e-pošte, vprašati po teh podatkih sogovornika in podobno. Vsaka delavnica traja 15 minut.

Ustvarjanje

Učenci v skupinah nadgradijo spoznavanje kulture in jezika, ki so si ga predhodno izbrali.

Delavnice ustvarjanja trajajo dve šolski uri. V okviru teh delavnic učenci na različne načine poglobljajo spoznavanje izbranega jezika in z njim povezanih kulturnih značilnosti. Delavnice so različne: likovne, glasbene, ročno ustvarjanje, gledališke, obravnava tipične pravljice, kuharske in drugo.

Kulturni dan »Babilonski stolp« temelji na aktivnem učenju v interakciji ter jezik upošteva v njegovi sporočanski funkciji. Tu ne gre zgolj za proces jezikovne in kulturne asimilacije, temveč za proces medsebojnega učenja.

Sklep

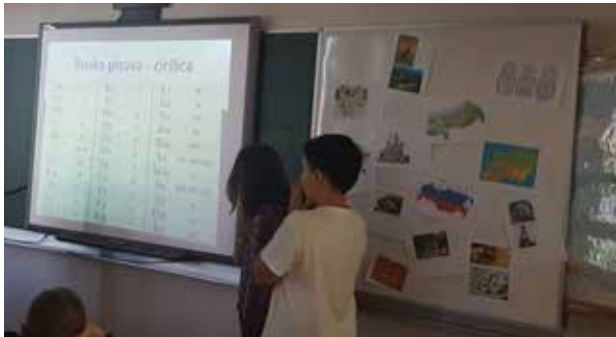
V vseh letih izvajanja kulturnega dne, vedno težimo k temu, da delavnice v največji možni meri izvajajo učenci OŠ Koper, katerih materni jezik je jezik posamezne delavnice, oziroma učenci, ki se dotičnega jezika učijo v okviru izbirnih predmetov, ki jih šola ponuja. Takšen način izvajanja delavnic poveča motivacijo sodelujočih učencev, ker jim informacije podajajo njihovi vrstniki



Slika 2: Potek kulturnega dne.

oz. učenci iste šole. Hkrati je to za učence iz različnih jezikovnih in kulturnih realnosti, ki obiskujejo našo šolo, odlična priložnost, da predstavijo svojo kulturo in jezik na naraven način, skozi ples, pesem, igro ali drugo ustvarjanje. S tem dosežemo odprtost do novega in naravno radovednost, ki je prisotna pri vseh otrocih, željo po interakciji in spoznavanju za posameznika

novega ali drugačnega delovanja, izražanja, navad. Sporazumevalno zmožnost namreč najlažje razvijamo, ko pozabimo, da jo sploh razvijamo, in ko je v ospredju vsebina in ne jezik. Usvajanje jezika je osnovano na situacijah, ki so za otroke smiselne in zabavne.



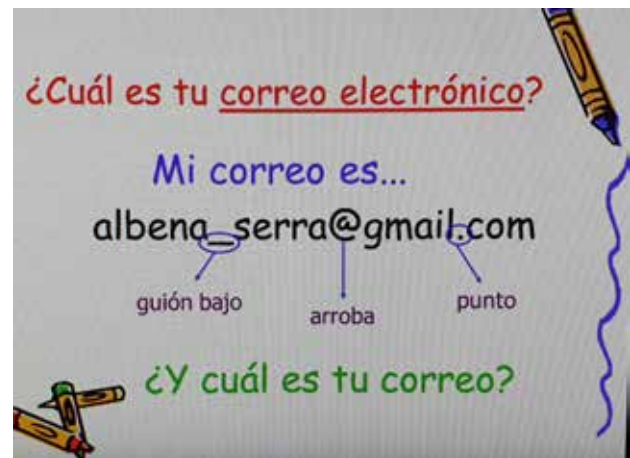
Slika 3: Delavnice vodijo učenci.



Slika 4 a: Primeri dejavnosti.



Slika 4 b: Primeri dejavnosti.



Slika 4 c: Primeri dejavnosti.

Viri in literatura

Balboni, P. E. (2002). *Le sfide di Babele. Insegnare le lingue nelle società complesse*. Torino: UTET

Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.

Camilleri, A. G. (2002). *How strange! The use of anecdotes in the development of intercultural competence*. Graz: Council of Europe Publishing.

Čok, L., Novak-Lukanovič, S. (2004). Languages as social cohesion and human capital. V *Intellectual capital and knowledge management: Abstracts (International Conference (5; 2005; Portorož))*. Koper: Faculty of management.

Čok, L. (2000). Vrednotenje interkulturne izkušnje. V Štrukelj, I. (ur.). *Kultura, identiteta in jezik v procesih evropske integracije* (str. 41-52). Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije.

Failli, S. (2003). *L'intercultural nella scuola*. Neobjavljeno gradivo seminarja za učitelje, 15. oktobra 2003, Belluno. Italia.

Mikolič, V., Pertot S., Zudič Antonič N. (2006). *Med kulturami in jeziki. Tra lingue e culture*. Capodistria: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper.

Novak-Lukanovič, S. e Limon D. (2012). "Language policy in Slovenia". *Language Culture and Curriculum*, 25 (1), 27-39.

Novak-Lukanovič, S. (1998). Stališča do večinskega in manjšinskega jezika v vzgoji in izobraževanju na narodnostno mešanem območju v Sloveniji. V *Jezik za danes in jutri: zbornik referatov na II. Kongresu* (8. - 10. 10. 1998, Ljubljana) (str. 91-96). Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije, Inštitut za narodnostna vprašanja.

Lukšič - Hacin, M., Milharčič Hladnik, M., Sardoč, M. (ur.) (2011). *Medkulturni odnosi kot aktivno državljanstvo*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Risager, K. (2012). Linguaculture and transnationality: The cultural dimension of language. V Jackson (Ed.), *The Routledge handbook of language and intercultural communication*. London: Routledge.

Zudič Antonič, N. (2008). Za različno vizijo in zaznavo sveta: jeziki, kulture in medkulturnost. *Šolsko polje*, 19 (3/4), 111-129.